

Miten Suomessa turvataan puun riittävyys?

Opettajalle

Tässä tehtävässä oppilaat selvittävät, millä toimilla Suomessa turvataan puun riittävyys. Tietolähteenä voidaan käyttää ”Puun monet mahdollisuudet” -aineistoa, joka on liitteenä.

Tehtävä oppilaille: Puu on tärkeä Suomen taloudelle. Vaikka metsiämme on hyödynnetty teollisesti 1800-luvun lopulta lähtien, on Suomen metsissä puuta tällä hetkellä enemmän kuin koskaan yli 200 vuoteen. Puuta kasvaa vuodessa enemmän kuin sitä hakataan. Miten tämä tilanne on saavutettu? Mitä toimia Suomessa on tehty ja tehdään puun riittävyyden turvaamiseksi ja metsien tuoton lisäämiseksi?

Vastausmalli (lähteenä Puun monet mahdollisuudet –aineisto, Suomen metsäyhdistys):

Suomen metsiä on inventoitu (eli kartoitettu ja luetteloitu) 1920-luvulta lähtien. Siksi Suomen puuston tila tunnetaan hyvin. Suomessa metsät katsotaan niin tärkeäksi kansallisomaisuudeksi, että niiden hoitoa ja käyttöä on haluttu säädellä laeilla. Metsien käsittelyä ohjaavat muun muassa metsälaki, luonnonsuojelulaki ja metsien käsittelysuositukset. Ensimmäinen metsälaki on jo vuodelta 1886.

Metsälainsäädännön perusajatuksena on ollut metsän hävittämiskielto: Suomessa on perustettava uusi metsä hakatun tilalle. Puun uusiutumisen lisäksi nykyisessä metsälainsäädännössä huomioidaan myös metsien monikäyttö ja ympäristöarvot. Metsänhoidon ekologinen ja sosiaalinen kestävyys on nostettu taloudellisen kestävyys rinnalle. Osoituksena Suomen metsien hyvästä hoidosta on se, että noin 95 prosenttia metsistä on sertifioitu, mikä kertoo että niitä käytetään ja hoidetaan kestävästi.

Suomessa on 1950-luvulta alkaen laadittu erilaisia metsätaloutta edistäviä metsätalousohjelmia. Niiden tavoitteena on ohjata metsien käyttöä ja tilaa Suomessa. Ohjelmia valmistelevat työryhmät, joissa on laajasti edustettuina eri tahot. Vuonna 2008 hyväksyttiin ”Kansallinen metsäohjelma 2015”, jonka tavoitteena on mm. turvata metsiin pohjautuva toimeentulo, metsien monimuotoisuus ja elinvoimaisuus sekä metsien antama virkistys.

Miten Suomessa turvataan puun riittävyys?

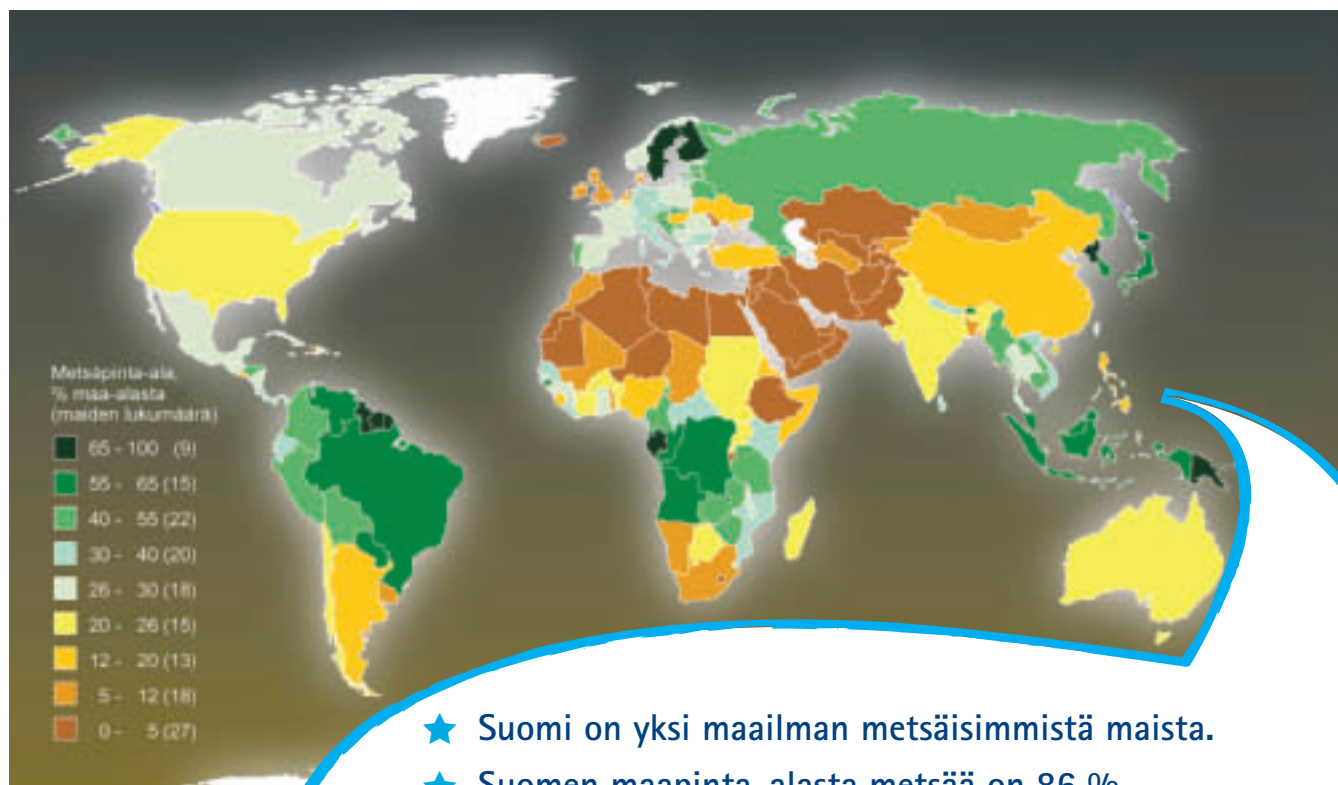
Puu on tärkeä Suomen taloudelle. Vaikka metsiämme on hyödynnetty teollisesti 1800-luvun lopulta lähtien, on Suomen metsissä puuta tällä hetkellä enemmän kuin koskaan yli 200 vuoteen. Puuta kasvaa vuodessa enemmän kuin sitä hakataan. Miten tämä tilanne on saavutettu? Mitä toimia Suomessa on tehty ja tehdään puun riittävyyden turvaamiseksi ja metsien tuoton lisäämiseksi?

PUUN MONET MAHDOLLISUUDET

Suomen Metsäyhdistys

Metsä on tärkein luonnonvaramme

- ★ Suomi on yksi maailman metsäisimmistä maista.
- ★ Suomen maapinta-alasta metsää on 86 %.
- ★ Suomessa puuta kasvaa vuodessa enemmän kuin sitä hakataan.
- ★ Suomen puuvarat kasvavat siten vuosi vuodelta.
- ★ Suomessa hakatun metsän tilalle on kasvatettava uusi metsä.

METSÄN MERKITYS SUOMESSA

Suomen metsävarat tunnetaan

Suomi on metsäntutkimuksen suurvalta ja siksi Suomen puustonkin tila tunnetaan hyvin. Tiedot perustuvat muun muassa valtakunnan metsien inventointeihin, jotka Suomi aloitti ensimmäisenä maailmassa jo 1920-luvulla. Inventoinnit tuottavat ajantasaista tietoa muun muassa puun riittävydestä, kasvusta, hiilivarastoista ja energiapuun määrästä. Inventoinnit perustuvat monipuolisiin maastomittauksiin, satelliittikuviin ja numeerisiin tietoihin. Metsäluonnon monimuotoisuuden tutkimus ja tiedon menestyksellinen liittäminen metsänhoidon käytänteisiin vaatii vielä lisää työtä. Monet maat ovat vasta käynnistämässä metsiensä inventointeja.

Suomen metsissä oli vuonna 1970 puuta 1500 milj. m³. Sen jälkeen metsistämme on hakattu tämä määrä puuta. Silti Suomen metsissä on puuta tänä päivänä enemmän kuin sataan vuoteen, yli 2 000 milj. m³. Kuinka tämä on mahdollista?

Metsäluonnon käyttöä ohjataan Suomessa

Lait Suomen metsien turvana

Metsien käsittelyä ohjaavat muun muassa metsälaki, luonnonsuojelulaki ja metsien käsittelysuositukset. Suomessa yksityiset omistavat suurimman osan metsistä, mutta metsät katsotaan niin tärkeäksi kansallisomaisuudeksi, että niiden hoitoa ja käyttöä on haluttu säädellä laeilla jo 120 vuotta. Metsälainsäädännön perusajatuksena on ollut ensimmäisestä, vuoden 1886, metsälaista lähtien metsän hävittämiskielto: Suomessa on perustettava uusi metsä hakatun tilalle. Pitkään metsälait kantoivat huolta vain puun uusiutumista. Vasta 1990-luvulla nostettiin esiin voimakkaasti metsien monikäyttö ja ympäristöarvot. Tuolloin koko metsälainsäädäntö uusittiin ja metsänhoidon ekologinen ja sosiaalinen kestävyys nostettiin taloudellisen kestävyuden rinnalle. Useissa maissa ei ole metsän käyttöä koskevia lakeja.

Metsäohjelma kertoo mitä haluamme metsiltämme

Mitä haluamme metsiltämme, miten niitä tulisi hoitaa? Suomessa on 1950-luvulta alkaen laadittu erilaisia metsätaloutta edistäviä metsätalousohjelmia, mutta vuodesta 1999 alkaen ne ovat muuttuneet laajoiksi metsän monikäytön huomioiviksi kansallisiksi metsäohjelmiksi. Niiden tavoitteena on pitkällä aikavälillä ohjata metsien käyttöä ja tilaa Suomessa. Vuoden 2008 alussa hyväksytyssä "Kansallinen metsäohjelma 2015" on tavoitteiksi kirjattu muun muassa turvata metsiin pohjautuva toimeentulo, metsien monimuotoisuus ja elinvoimaisuus sekä metsien antama virkistys. Ohjelmia valmistelevat työryhmät, joissa on laajasti edustettuina eri tahot, kuten metsänomistajat, metsäteollisuus, metsäalan ammattiryhmät, matkailu ja luonnonsuojelujärjestöt.

Metsäsuunnitelma opastaa metsänomistajaa

Metsänomistajat voivat halutessaan laatia asiantuntijan avulla metsäänsä metsäsuunnitelman, joka opastaa tulevaa metsien hoitoa ja käyttöä. Suunnitelma laaditaan 10–20 vuodeksi kerrallaan. Se sisältää tietoa muun muassa metsän kasvupaikoista, puustosta, hoitotöistä, hakkuista ja niiden aikataulusta sekä arvokkaista luontokohteista. Metsäsuunnitelmien monimuotoisuutta koskeva tieto on lisääntynyt uusien paikkatietojärjestelmien ja säännöllisten päivitysten ansiosta. Suunnitelma tehdään omistajan metsänkäytön

tavoitteiden sekä lakien ja suositusten mukaisesti. Metsäkeskukset keräävät perustiedot ns. aluesuunnittelulla ja nämä tiedot ovat metsänomistajien käytettävissä tilakohtaisia suunnitelmia tehtäessä. Tilakohtaiset metsäsuunnitelmat kattavat runsaat 50 prosenttia yksityismetsien pinta-alasta ja tavoitteena on 75 prosentin peittävyys.

Metsäsertifikaatti on näyttö kestävydestä

Metsäsertifioinnin tavoitteena on kertoa puutuotteiden kuluttajille, että raaka-aine on metsästä, jota käytetään ja hoidetaan kestävästi. Sertifioinnissa tarkistetaan, täyttäväkö metsien hoito ja käsittely sovitut vaatimukset. Tarkastuksen tekee kolmas, riippumaton osapuoli, joka myöntää sertifikaatin. Suomen metsistä noin 95 prosenttia on sertifioinnin piirissä, kun taas noin 90 prosenttia maailman metsistä on edelleen sertifioimatta. Suomelle metsäsertifiointi on tärkeä, koska valtaosa metsäteollisuuden tuotteista viedään ympäristötietoisille Euroopan markkinoille, missä asiakkaalla ei ole muuta keinoa tutustua Suomen metsätalouden kestävyteen. Meillä vallitseva sertifiointijärjestelmä on kansainväliseen PEFC-järjestelmään kuuluva PEFC-Finland.

Jokamiehenoikeudet ohjaavat luonnossa liikkujaa

Jokainen Suomessa oleskeleva saa käyttää metsää ja muuta luontoa virkistykseen siitä riippumatta, kuka alueen omistaa. Tämä tapa pohjautuu jokamiehenoikeuksiin. Oikeuksien ohella nämä myös velvoittavat käyttäytymään metsässä niin, ettei siitä aiheudu häiriötä ja haittaa luonnolle ja muille ihmisille. Jokamiehenoikeudet ovat laajimmat Pohjoismaissa, muualla EU-maissa oikeudet ovat huomattavasti rajatummalla mm. metsien vähyyden, suuren väentihedden sekä erilaisen maanomistusperinteen johdosta.

Puun kansantaloudellinen merkitys on Suomessa suuri

Puu on tärkeä Suomen taloudelle. Se on merkittävin kotimainen raaka-aine ja energianlähde. Metsäteollisuus on ainoa teollisuuden ala, joka voi hyödyntää mittavasti tuotannossaan tätä raaka-ainetta ja energiaa.

Metsäsektorin eli metsätalouden ja metsäteollisuuden työllistämisaikutus on Suomessa Euroopan suurimpia. Joka kymmenes suomalainen saa elantonsa metsäteollisuudesta tai sitä palvelevilta aloilta. Koko metsäklusteri työllistää suoraan tai välillisesti lähes 200 000 suomalaista. (metsäklusteri s. 121)

Koska metsäteollisuuden tuotantopanoksista tulee suuri osa kotimaisesta puusta, sen vaikutus näkyy koko kansantalouden lisäksi aluetaloudessa. Suomessa joka viides perhe omistaa metsää ja teollisuus ostaa heiltä kaksi kolmasosaa käyttämästään puusta. Näin puunmyyntitulot leviävät ympäri Suomea, koska yksityismetsien kantorahatuloista kaksi kolmasosaa jää metsän sijaintikuntaan. Metsäsektori tuottaa reilut viisi prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Useissa maakunnissa metsäsektori on ensisijainen toimeentulon lähde ja elinvoimaisuuden perusta. Sen merkitys on suurin Etelä-Karjalassa, Kymenlaaksoissa, Kainuussa ja Keski-Suomessa. Metsäteollisuus vaikuttaa yli 50 suomalaisen paikkakunnan tulevaisuuteen.

Metsäteollisuuden osuus maan teollisuustuotannosta on noin viidennes ja vientituloista neljännes. Vientitulot ovat yli 2000 euroa jokaista suomalaista kohti.